

Pasze rzepakowe w żywieniu bydła mięsnego

Dr hab. Andrzej Łozicki
Samodzielna Pracownia Żywienia Zwierząt,
Instytut Nauk o Zwierzętach SGGW
andrzej_lozicki@sggw.edu.pl

VI Ogólnokrajowa konferencja na temat śruty rzepakowej
pt. Śruta rzepakowa jako realna alternatywa dla importu
śruty sojowej. Możliwości zwiększenia wykorzystania pasz
rzepakowych w żywieniu bydła mięsnego

**Konferencja sfinansowana z Funduszu Promocji Roślin
Oleistych**

Minikowo 19.10.2022

Przydatność żywieniowa pasz rzepakowych w żywieniu bydła mięsnego

- ▶ Zawartość składników pokarmowych i ich strawność przez zwierzęta
- ▶ Zawartość związków o działaniu antyżywniowym
- ▶ Odziaływanie na jakość produktów pochodzenia zwierzęcego

Porównanie podstawowego składu chemicznego śruty poekstrakcyjnej rzepakowej i innych pasz wysokobiałkowych (ccc, 2019; Domingues i in., 2010; www.feedipedia.org)

Składniki	Śruty poekstrakcyjne				DDGS kukurydzy
	Rzepakowa	Sojowa	Słonecznikowa	Lniana	
	W 1 kg paszy				
Sucha masa, %	88,0	88,0	88,0	88,0	88,0
Białko ogólne, %	35,1	44,0	30,0	31,7	26,7
Tłuszcz surowy, %	2,8	1,7	2,0	3,1	9,9
Włókno surowe, %	12,6	6,4	29,9	10,2	7,0
Włókno NDF, %	27,6	13,2	41,2	24,1	30,4
Włókno ADF, %	18,4	7,9	29,7	13,8	12,1
Włókno ADL, %	8,6	0,7	10,1	4,3	3,8
Cukry, %	9,3	9,4	5,3	3,8	1,5
Popiół surowy, %	6,6	6,4	6,5	5,8	5,2
Ca, %	0,8	0,34	0,4	0,4	0,2
P, %	1,1	0,6	1,0	0,8	0,7

Porównanie zawartości białka i stopnia rozkładu białka w żwaczu oraz składu aminokwasowego śruty poekstrakcyjnej rzepakowej z innymi paszami wysokobiałkowymi (Alashi i in., 2013; CCC, 2019; www.feedipedia.org; Krishna in., 2015; Mjoun i in., 2010)

Parametry	Śruty poekstrakcyjne				DDGS z kukurydzy
	Rzepakowa	Sojowa	Słonecznikowa	Lniana	
Białko ogólne, %	35,1	44,0	30,0	31,7	26,7
Białko nie ulegające rozkładowi w żwaczu - % białka	40-50	27-45	20-30	45,0	46,0
Skład aminokwasowy białka – g/100 g białka paszy					
Lizyna	5,8	6,4	2,9	4,0	3,2
Metionina	2,0	1,3	1,4	1,9	2,0
Arginina	5,8	7,2	7,8	8,3	4,7
Cystyna	2,4	1,6	1,8	1,8	2,0
Fenylalanina	3,7	5,1	5,2	4,8	4,8
Histydyna	2,7	2,6	2,0	2,7	3,0
Izoleucyna	3,8	4,0	3,8	4,8	3,8
Leucyna	6,6	7,8	5,5	6,0	11,7
Treonina	4,5	4,0	2,9	3,9	3,9
Tryptofan	1,3	1,4	1,2	1,6	0,8
Walina	4,5	4,8	4,9	5,2	5,1

Porównanie składu aminokwasowego śruty poekstrakcyjnej rzepakowej ze składem aminokwasowym ciała bydła mięsnego (Erasmus, 2001)

Wyszczególnienie	Skład	Skład	Skład	Skład
	aminokwasowy dawki opartej na kukurydzy	aminokwasowy białka docierającego do dwunastnicy	aminokwasowy ciała bydła doświadczalnego	aminokwasowy białka rzepaku
	g aminokwasów/100 g białka			
Lizyna	4,63	6,37	7,42	5,8
Metionina	1,30	1,50	2,01	2,0
Arginina	10,03	3,90	6,81	5,8
Fenylalanina	4,30	4,01	4,03	3,7
Histydyna	2,38	2,06	2,69	2,7
Izoleucyna	4,05	4,39	4,02	3,8
Leucyna	8,57	8,29	6,96	6,6
Treonina	3,80	3,59	4,01	4,5
Tryptofan	2,17	1,14	0,82	1,3
Walina	5,30	5,5	5,30	4,5

Substancje o działaniu antyodżywczym występujące w paszach rzepakowych (CCC, 2015; Mejicanos., 2016; www.feedipedia.org)

- ▶ **Glukozynolany**
  - ▶ najczęściej mniej niż 10 μ mol/g
  - ▶ 4,2 – 10, 0
- ▶ **Kwas erukowy**
  - ▶ odmiany kanadyjskie mniej niż 2%, w Europie w oleju spożywczym dopuszczone mniej niż 5%
  - ▶ krów mlecznych stwierdzano gorsze pobranie paszy i wydajność mleka przy pobraniu 0,4 g/kg masy ciała.
- ▶ **Taniny**
- ▶ **Kwas fitynowy**
  - ▶ 60-90% fosforu związana w formie fitynianów

Wpływ na jakość produktu

He, M. L., Gibb, D., McKinnon, J. J. et McAllister, T. A. 2013. Effect of high dietary levels of canola meal on growth performance, carcass quality and meat fatty acid profiles of feedlot cattle. *Can. J. Anim. Sci.* 93: 269280

Tabela. Skład dawek pokarmowych

- Zastosowanie różnych udziałów śruty poekstrakcyjnej rzepakowej i makuchu rzepakowe w dawkach dla opasanego bydła i ich wpływ na wyniki produkcyjne i jakość tuszy i mięsa

Table 2. Ingredients and chemical composition of growing diets

	Control	<i>B. napus</i> -SE		<i>B. juncea</i> -SE		<i>B. napus</i> -PE	
		15%	30%	15%	30%	15%	30%
<i>Ingredient in dry matter (DM, %)</i>							
Barley grain	40.0	25.0	10.0	25.0	10.0	25.0	10.0
Barley silage	55.0	55.0	55.0	55.0	55.0	55.0	55.0
<i>B. napus</i> CM-SE	0.0	15.0	30.0	0.0	0.0	0.0	0.0
<i>B. juncea</i> CM-SE	0.0	0.0	0.0	15.0	30.0	0.0	0.0
<i>B. napus</i> CM-PE	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	15.0	30.0
Supplement ^z	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0
<i>Nutrient content (% DM basis)</i>							
DM (%)	74.8	75.3	75.7	75.3	75.7	76.2	77.5
Crude protein (%)	12.9	17.0	21.1	17.3	21.6	16.8	20.6
Acid detergent fiber (%)	5.2	7.9	10.6	6.3	7.4	7.5	9.9
Neutral detergent fiber (%)	22.6	24.8	27.1	23.5	24.4	25.7	28.7
Ether extract (%)	3.98	4.05	4.11	4.08	4.17	5.31	6.64
<i>Fatty acids (% FAME)</i>							
14:0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.1	0.6	0.4
16:0	18.4	16.6	14.8	17.4	16.1	11.7	8.7
18:0	1.7	1.8	1.8	1.8	1.8	1.8	1.8
18:1- <i>c</i> 9	15.8	20.7	25.7	18.8	22.4	35.7	44.4
18:1- <i>c</i> 11	0.8	2.5	4.3	1.5	2.3	3.3	4.3
18:2n-6 (LA)	45.5	40.5	35.4	41.9	37.6	32.2	26.4
20:1	1.1	1.0	1.0	1.1	1.0	1.1	1.1
18:3n-3 (ALA)	15.7	15.9	16.1	16.6	17.7	13.6	12.8
USFA	78.9	80.8	82.8	79.9	81.1	86.1	89.3
MUFA	17.7	24.4	31.3	21.5	25.8	40.3	50.2
PUFA	61.2	56.4	51.5	58.5	55.3	45.8	39.1
n-3 FA	15.7	15.9	16.1	16.6	17.7	13.6	12.8
n-6/n-3	5.7	4.7	3.7	4.8	3.7	3.5	2.6

^zSupplement provided (mg kg⁻¹ DM): 14.67 mg copper, 58.32 mg zinc, 26.73 mg manganese, 0.66 mg iodine, 0.23 mg cobalt, 0.29 mg selenium, 4825 IU vitamin A, 478 IU vitamin D and 32 IU vitamin E. FAME, fatty acid methyl esters; LA, linoleic acid; ALA, alpha-linolenic acid; USFA, unsaturated fatty acid; MUFA, monounsaturated fatty acid; PUFA, polyunsaturated fatty acid; SE, solvent-extracted; PE, cold press-extracted.

He, M. L., Gibb, D., McKinnon, J. J. et McAllister, T. A. 2013. Effect of high dietary levels of canola meal on growth performance, carcass quality and meat fatty acid profiles of feedlot cattle. *Can. J. Anim. Sci.* 93: 269280

► Wpływ dawek pokarmowych na wyniki produkcyjne

Table 4. Comparison of growth performance of steers as affected by type and level of canola meal included in the diet

	Canola meal type and inclusion level in the diet							SEM	<i>P</i> value			
	Control	<i>B. napus</i> -SE ^z		<i>B. juncea</i> -SE ^z		<i>B. napus</i> -PE ^z			D ^x	T ^x	L ^x	T × L ^x
		15%	30%	15%	30%	15%	30%					
<i>Overall feeding period</i>												
ADG (kg d ⁻¹)	1.67	1.58	1.60	1.63	1.58	1.63	1.64	0.03	0.54	0.39	0.78	0.59
DMI (kg d ⁻¹)	9.20	9.22	9.54	9.21	9.43	9.13	9.85	0.20	0.06	0.66	<0.01	0.35
G:F (kg kg ⁻¹)	0.181c	0.172ab	0.168a	0.177bc	0.168a	0.179bc	0.167a	0.003	<0.01	0.50	<0.01	0.35
<i>Growing period</i>												
ADG ^z (kg d ⁻¹)	1.28	1.34	1.33	1.36	1.42	1.38	1.43	0.05	0.27	0.30	0.45	0.78
DMI ^z (kg d ⁻¹)	7.81ab	7.7abxy	7.66abxy	7.73abxy	8.05bcyz	7.52ax	8.45cz	0.20	<0.01	0.07	<0.01	<0.01
G:F ^z (kg kg ⁻¹)	0.164	0.175	0.174	0.176	0.176	0.182	0.169	0.005	0.24	0.97	0.25	0.35
<i>Finishing period</i>												
ADG (kg d ⁻¹)	1.83	1.69	1.71	1.74	1.65	1.74	1.73	0.04	0.09	0.51	0.48	0.33
DMI (kg d ⁻¹)	9.75	9.85	10.3	9.83	10.0	9.80	10.4	0.23	0.15	0.66	<0.01	0.54
G:F (kg kg ⁻¹)	0.188c	0.171ab	0.167a	0.177b	0.165a	0.178b	0.167a	0.003	<0.01	0.56	<0.01	0.52

^zADG, average daily gain; DMI, dry matter intake; DM, dry matter; G:F, gain:feed; SE, solvent-extracted; PE, cold press-extracted.

^y*P* value of diet based on all treatments including the control.

^xTukey's test was performed for multiple comparison among diets when *P* ≤ 0.05 on effect of Diet (D), Type (T), Level (L) or Type *Level (T × L).

a-c Means without a common letter differ among all treatments (*P* < 0.05).

x-z Means without a common letter differ among CM treatments (*P* < 0.05).

He, M. L., Gibb, D., McKinnon, J. J. et McAllister, T. A. 2013. Effect of high dietary levels of canola meal on growth performance, carcass quality and meat fatty acid profiles of feedlot cattle. *Can. J. Anim. Sci.* 93: 269280

▶ Wpływ dawek pokarmowych na jakość tuszy i skład kwasów tłuszczowych mięsa

Table 5. Effect of inclusion of canola meal on carcass traits and occurrence of liver abscesses in feedlot steers as affected by type and level of canola meal included in the diet

	Control	Canola meal type and inclusion level in the diet						SEM	P value			
		<i>B. napus</i> -SE ^z		<i>B. juncea</i> -SE ^z		<i>B. napus</i> -PE ^z			D ^{yx}	T ^y	L ^y	T × L ^y
		15%	30%	15%	30%	15%	30%					
Hot carcass weight (kg)	375	369	367	370	363	374	375	6.5	0.80	0.41	0.58	0.81
Grade fat (mm)	17.2	17.9	16.4	17.3	17.1	16.5	19.0	0.88	0.38	0.73	0.71	0.07
Rib eye area (cm ²)	85.1	84.5	84.6	86.5	82.8	85.1	83.1	1.48	0.64	0.91	0.11	0.40
Lean yield (%)	53.0	52.5	53.7	53.3	52.9	53.5	51.2	0.72	0.27	0.50	0.40	0.07
USDA marbling score ^w	473	442	412	439	423	448	469	22.2	0.45	0.31	0.65	0.50
Canada AAA & prime ^v	57.9	75.0	47.4	70.0	40.0	70.0	65.0					0.39 ^u
Canada AA ^v	42.1	25.0	52.6	30.0	60.0	30.0	35.0					0.39 ^u
<i>Liver abscesses incidence (%)</i>												
Total ^t	5.2	20	0	20	10	10	10					0.38 ^u
Severe ^s	0	10	0	10	10	0	5					0.41 ^u

Table 6. Fatty acid profile of the diaphragm (pars costalis diaphragmatic muscle) as affected by type and level of canola meal included in the diet

	Control	Canola meal type and inclusion level in the diet						SEM	P value			
		<i>B. napus</i> -SE ^z		<i>B. juncea</i> -SE ^z		<i>B. napus</i> -PE ^z			D ^{yx}	T ^x	L ^x	T × L ^x
		15%	30%	15%	30%	15%	30%					
Total (mg g ⁻¹)	115ab	121ab	96.8a	138ab	129ab	144ab	166b	13.8	0.03	0.01**	0.73	0.27
<i>Fatty acid (% FAME^z)</i>												
SFA ^z	52.3	51.3	51.5	51.9	52.0	50.8	51.0	0.83	0.86	0.46	0.80	0.99
MUFA ^z	44.4	44.9	44.3	44.8	44.4	45.4	44.6	0.84	0.97	0.85	0.39	0.96
PUFA ^z	3.37a	3.77 ^{ab}	4.19 ^{ab}	3.27a	3.64 ^{ab}	3.84 ^{ab}	4.39 ^b	0.21	0.01	0.02*	0.03	0.92
CLA and VA ^z	1.10a	1.17 ^{ab}	1.37 ^{ab}	1.23 ^{ab}	1.81 ^b	1.26 ^{ab}	1.55 ^{ab}	0.13	0.01	0.24	<0.01	0.38
n-3 FA ^w	0.475a	0.562 ^{ab}	0.650 ^{bc}	0.482a	0.550 ^{ab}	0.592 ^{abc}	0.732 ^c	0.03	<0.01	<0.01*	<0.01	0.66
Ratio n-6/n-3	4.54c	4.26 ^{bc}	4.23 ^{bc}	4.15 ^{bc}	4.19 ^{bc}	3.56 ^{ab}	3.25a	0.17	<0.01	<0.01 [§]	0.45	0.53

^zFAME, fatty acid methyl esters; SFA, saturated fatty acids; MUFA, monounsaturated fatty acids; PUFA, polyunsaturated fatty acids; CLA, conjugated linoleic acid; VA, vaccenic acid; SE, solvent-extracted; PE cold press-extracted.

^yP-value of diet based on all treatments including the control.

^xTukey's test was performed for multiple comparison among diets when $P \leq 0.05$ on effect of Diet (D), Type (T), Level (L) or Type*Level (T*L).

^wSum of: 18:3n-3, 20:5n-3, 22:5n-3, and 22:6n-3.

a-c Means without a common letter differ among treatment groups ($P < 0.05$).

of Diet (D), Type (T) Level (L) or Type × Level (T × L).
 100–199 = modest, 600–699 = moderate, 700–799 = slightly high.
^uMarbling grades, with AA = slight and AAA = small.

Potrzeby pokarmowe różnych grup bydła mięsnego i wykorzystanie pasz rzepakowych w ich żywieniu

- ▶ Krowy matki z cielętami
- ▶ Jałówki hodowlane
- ▶ Młode bydła opasowe

Krowy matki i jałówki hodowlane

Minikowo, 19.10.2022

Porównanie zalecanej koncentracji białka ogólnego i energii w kg s.m. dawki pokarmowej dla krów matek z wartością białkową i energetyczną wybranych pasz objętościowych

	Miesiące od wycielenie				
	1	2	3	4 - 7	8 - 12
Pobranie suchej masy paszy (kg)	13,3	13,8	14,2	12,7 - 13,7	10,3 - 11,2
MJ EN/kg s.m. dawki	5,32	5,52	5,14	4, 6 - 4,94	3,76 - 5,06
Białko ogólne %/kg s.m.	9,7	10,2	9,7	9,0 - 7,5	6,8 - 8,9

Pasza	Białko ogólne (%)	Włókno surowe (%)	MJ EN	JPM
	W kg suchej masy			
Kiszonka z traw kłoszenie	15,0	24.7	5.92	0.85
Kiszonka z traw „starych”	9.5	36.6	5.25	0.75
Kiszonka z kukurydzy	8.2	23.5	6.45	0.90
Zielonka pastwiskowa	13.0	28.0	5.8	0.7
Siano/siano stare	11.0/9.6	30.3/35.9	5.70/4.67	0.72/0.6

Krowa rasy limousine o masie ciała 650 kg, kondycja 3.5 pkt, masa ciała cielęcia po urodzeniu 40 kg, maksymalna wydajność 7.2 kg mleka/dzień

Nr dawki	Dawka pokarmowa kg/dzień					
	Kiszonka z traw (40 % s.m.)	Kiszonka z kukurydzy (25-30 % s.m.)	Siano łąkowe	Słoma jęczmienia	Śruta pszenżytnia	Poekstrakcyjna śruta rzepakowa
1	27.0	-	2.0	-	1.2	0.5
2	28.0	-	-	2.0	1.0	0,6
3	-	26.0	-	3.0	-	1.4
4	-	30.0	3.0	-	-	0.7
5	-	28.0	1.0	2.0	-	1.0

*Krowy powinny mieć zapewniony stały dostęp do lizawek solnych, a dawki należy uzupełniać również o dodatek mieszanki witaminowo mineralnej, zawierającej Ca i P

Minikowo, 19.10.2022

A photograph showing four black calves standing in a dirt pen. In the background, several people are visible behind a green metal fence. The scene is indoors, likely in a barn or exhibition hall. The text 'Dokarmianie cieląt' is overlaid in yellow on the image.

Dokarmianie cieląt

Minikowo, 19.10.2022

- ▶ Ciele o wadze 90 kg aby przyrastać 0,9 kg potrzebuje około 11 kg mleka. Przy wydajności krów 7 kg ciele dodatkowo musi pobrać 2 kg suchej masy paszy stałej.
- ▶ Cielęta ważące 180 kg, kiedy ich matki produkują około 5 kg mleka, aby przyrastać 0,9 kg muszą dodatkowo pobrać 5 kg suchej masy zielonki.
  - ▶ Przy dobrej jakości zielonce jest to możliwe
  - ▶ Przy zielonce „starej” ze względu na wysoką zawartość włókna pobranie może być niższe, a dodatkowo gorsza jest strawność paszy.

-
- ▶ Dla cieląt poniżej 180 kg mieszanki treściwe powinny zawierać około 16-18 % białka ogólnego w kg
  - ▶ Cielęta starsze mogą otrzymywać mieszanki o mniejszej zawartości białka ~14 -15% białka ogólnego
  - ▶ Dzienna ilość mieszanki treściwej na sztukę **1 – 1,5 % masy ciała cielęcia**

Przykładowe receptury mieszanek dla cieląt

Komponenty	Mieszanka I	Mieszanka II	Mieszanka III
	% w mieszance		
Jęczmień	36,5	31,5	36,5
Pszenżyto	20	20	20
Kukurydza	15	15	15
Groch	-	10	-
Śruta poekstrakcyjna rzepakowa	15	20	25
Śruta poekstrakcyjna sojowa	10	-	-
Kreda pastewna	1	1	1
Fosforan paszowy	1	1	1
Sól pastewna	0,5	0,5	0,5
Premiks	1	1	1

Zapotrzebowanie na składniki pokarmowe jałówki i krowy pierwiastki

Jałówka hodowlana 400 kg zakładany przyrost 700-850 :

- pobranie suchej masy – 8,5 kg,
- b.o./kg s.m. -8,5 - 10%
- MJ energii netto/kg s.m. – 5,8

Pierwiastka 500 kg, 3-4 miesiące po wycieleniu, przyrost masy ciała 200g:

- pobranie suchej masy 9-10 kg;
- b.o./kg s.m. – 10-11%
- MJ energii netto – 5,6

Pasza	Białko ogólne (%)	Włókno surowe (%)	NEL MJ	JPM
Kiszonka z traw kłoszenie	15.0	24.7	5.92	0.85
Kiszonka z traw „starych”	9.5	36.6	5.25	0.75
Kiszonka z kukurydzy	8.2	23.5	6.45	0.90
Zielonka pastwiskowa	13.0	28.0	5.8	0.7
Siano	11.0	30.3	5.70	0.72

Dawki pokarmowe dla jałówki hodowlanej ważącej około 400 kg i przyrastającej 700 g/dziennie

Pasze	kg paszy	
Kiszonka z kukurydzy (33% s.m.)	-	6.0
Kiszonka z traw podsuszonych (45% s.m.)	12	7.0
Słoma	1.0	1.0
Śruta zbożowa	1.2	1.0
Śruta p. rzepakowa	0.5	0.7
Mieszanka wit-min.	+	+

Żywienie bydła opasowego

Rasa i wiek zwierząt jako czynniki determinujące udział składników pokarmowych w dawce i ich wykorzystanie

Dzienne odłożenie tłuszczu i białka u różnych typów (ras) opasanych buhajków, w zależności od masy ciała i przyrostów masy ciała (Kempen i Huisman, 1995)

Typy - rasy zwierząt	Masa ciała (kg)	Przyrosty masy ciała (kg/dzień)					
		1,0	1,3	1,6	1,0	1,3	1,6
		Odłożenie tłuszczu (g/dzień)			Odłożenie białka (g/dzień)		
Wcześnie dojrzewające	100	70	113	164	157	200	241
	400	256	410	596	157	187	209
	600	589	945	1373	91	76	43
Średnio-wcześnie dojrzewające	100	62	99	144	159	203	245
	400	205	328	477	170	206	237
	600	459	736	1069	122	126	116
	650	600	963	1399	91	74	40
Późno dojrzewające	100	59	94	137	162	207	250
	400	132	212	309	188	235	278
	600	231	370	538	178	215	245
	800	611	980	1424	95	78	43

Minikowo, 19.10.2022

Fazy opasu- charakterystyka

Odchów cieląt	Okres intensywnego rozwoju/wzrostu -do 15 - 16 miesięcy	Końcowy okres opasu: <i>-rasy duże, późno dojrzewające – 80-100 dni (przyrost 120-150 kg)</i> <i>- rasy średnie – 60 – 80 dni (przyrost do około 80 kg),</i> <i>-rasy małe, wczesnie dojrzewające - do 60 dni (przyrost do 50 kg)</i>
Do masy ciała 200-260 kg	kształtowanie się budowy (wysokość i długość tułowia)	Ostatnie miesiące – intensywny przyrost pozwalający uzyskać odpowiednie umięśnienie tuszy i wysoką wydajność rzeźną
	Wysokie pobranie paszy, intensywny wzrost – duże zapotrzebowanie na białko	Mniejszy apetyt-niższe pobranie paszy w stosunku do masy ciała. Wysokie przyrosty i duże zapotrzebowanie na energię.
	Zbyt wysoka wartość energetyczna dawki może zamiast wzrostowi sprzyjać odkładaniu tłuszczu	

Wartość pokarmowa dawki

Składniki dawki pokarmowej	Okres intensywnego wzrostu	Końcowy okres opasu
Pobranie suchej masy dawki (% masy ciała)	2,3	2,0
Średnie oczekiwane przyrosty masy ciała (kg)	1-1,4	> 1,4
Zawartość suchej masy w dawce (%)	40-60	40-60
Zawartość białka ogólnego w kg s.m. dawki (%)	15-16	12-15
Energia metaboliczna w kg s.m. dawki (MJ)	10,5-11,4	> 12
Włókno w kg s.m. dawki NDF (%)	> 40	> 25 - pasze strukturalne w dawce
Tłuszcz w kg s.m. dawki (%)	<3	<6
Skrobia lub cukry (%)	<25	<33

Przykładowy schemat żywienia buhajka hereford w różnych fazach opasu, oczekiwany przyrost dobowy 1400 g

Pasze	Masa ciała kg			
	350	450	550	650
		<i>Kg paszy</i>		
Kiszonka z kukurydzy (35% s.m.)	10	12	11	11
Siano	1,5	1,5	1,5	1,5
Jęczmień	2,5	3,6	6,0	6,5
Śruta p. rzepakowa	1,3 (34%)	0,9 (20%)	0,6 (9%)	0,4 (7%)
Kreda pastewna	0,1	0,1	0,1	0,1
Mieszanka wit-min. + kwaśny węglan sodu	+	+	+	+
<i>Wartość pokarmowa dawek</i>				
<i>Pobranie suchej masy – kg</i>	8,2	9,4	10,9	11,4
<i>JPŻ w dawce</i>	6,6	7,9	9,2	10,2
<i>BTJN w dawce – g</i>	656	729	770	795
<i>BO/ kg s.m. dawki – g</i>	146	140	128	120

Minikowo, 19.10.2022

Przykładowy schemat żywienia buhajka charolaise w różnych fazach opasu, oczekiwany przyrost dobowy 1400 g

Pasze	Masa ciała kg				
	350	450	550	650	750
	<i>Kg paszy</i>				
Kiszonka z kukurydzy (35% s.m.)	10	13	14	14	12
Siano	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
Jęczmień	2,3	3,0	4,0	5,0	6,5
Śruta p. rzepakowa	1,4 (38%)	1,4 (32%)	1,4 (26%)	1,3 (21%)	1,0 (13%)
Kreda pastewna	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Mieszanka wit-min. + kwaśny węglan sodu	+	+	+	+	+
<i>Wartość pokarmowa dawek</i>					
<i>Pobranie suchej masy</i>	8,1	9,3	10,6	11,8	12,4
<i>JPŻ w dawce</i>	6,5	7,5	8,4	9,7	11,7
<i>BTJN w dawce</i>	665	731	823	930	924
<i>BO/ kg s.m. dawki</i>	148	145	136	134	120

Schemat żywienia opasów oparty na kiszonce z kukurydzy – buhajek limousine

Masa ciała (kg)	Przyrosty (g)	Kiszonka kukurydza (30% s.m.) (kg)	Siano lub słoma (kg)	Mieszanka treściwa (kg)	Śruta rzepakowa (kg)	Pobranie suchej masy dawki (kg)
250	1200	11	1,5	1,2	0,70	6,36
300	1300	13	1,5	1,5	0,60	7,14
350	1300	14	1,5	2,5	0,50	8,25
400	1400	16	1,5	3,5	0,40	9,66
450	1400	17	1,0	4,0	0,3	9,87
500	1450	16	1,0	5,0	-	10,2
600	1450	15	1,0	6,5	-	11,25

Skład mieszanki treściwej: śruta jęczmienna 30%, śruta pszenżytnia 27,5%, otręby pszenne 15%, śruta poekstrakcyjna rzepakowa 25%, mieszanka witaminowo-mineralna 2,5%

Pasze objętościowe jako czynnik warunkujący ilość i rodzaj pasz treściwych w dawkach

Minikowo, 19.10.2022

Przykładowe dawki pokarmowe z różnymi paszami objętościowymi – buhajek limousine 450 kg, oczekiwany przyrost dobowy 1400 g

Pasze	kg paszy			
Kiszonka z kukurydzy (35% s.m.)	14,0	-	-	-
Kiszonka z traw podsuszonych (40% s.m.)	-	9,0	4,0	-
Kiszonka z wysłodków buraczanych	-	-	16	-
Kiszonka z liści buraków cukrowych	-	-	-	23
Siano	1,5	-	-	2,0
Jęczmień	3,0	5,2	2,7	3,7
Śruta p. rzepakowa	1,4	0,8	1,3	0,8
Kreda pastewna	0,1	0,08	0,05	0,06
Mieszanka wit-min.	+	+	+	+
<i>Wartość pokarmowa dawek</i>				
<i>Pobranie suchej masy</i>	<i>9,3</i>	<i>9,1</i>	<i>9,2</i>	<i>9,75</i>
<i>JPŻ w dawce</i>	<i>7,5</i>	<i>7,5</i>	<i>7,5</i>	<i>7,56</i>
<i>BTJN w dawce</i>	<i>731</i>	<i>731</i>	<i>731</i>	<i>719</i>
<i>BO/ kg s.m. dawki</i>	<i>145</i>	<i>142</i>	<i>140</i>	<i>143</i>

Wyniki badań własnych

Minikowo, 19.10.2022

Średnie dawki pokarmowe w okresie opasu

Pasze	Dawka kontrolna	Dawki z wysłodkami buraczanymi	Dawki z wyciekami jabłecznymi	Dawki z wywarem kukurydzianym
	Kg paszy			
Siano	1,5	1,5	1,5	1,5
Kiszonka z kukurydzy	12	7,5	8,0	8,5
Śruta zbożowa	2,9	2,9	2,9	2,9
Mocznik	0,05	0,05	0,05	0,05
Wysłodki buraczane	-	5,5	-	-
Wytłoki z jabłek	-	-	6,0	-
Wywar kukurydziany	-	-	-	4
Śruta p. rzepakowa	1,1	1,1	1,3	0,4
Kreda pastewna	0,06	0,06	0,06	0,1
Fosforan	0,05	0,05	0,05	0,06
Premix	+	+	+	+

Średnie przyrosty dobowe w różnych okresach opasu

Pomiar	Średni dobowy przyrost masy ciała (kg)			
	Dawka kontrolna	Dawki z wysłodkami buraczanymi	Dawki z wytlótkami jabłecznymi	Dawki z wywarem kukurydzianym
I	1,12	0,89	0,99	1,19
II	1,73	1,82	1,67	1,67
III	1,61	1,43	1,81	1,70
IV	1,32	1,36	1,67	1,52
Średnia z całego okresu	1,45	1,33	1,54	1,52

Dziękuję za uwagę !